

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 75/2016-53

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. júla 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti SATUR TRAVEL a. s., Miletičova 1, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Melničák a Semančíková, s. r. o., Miletičova 1, Bratislava, konajúcou prostredníctvom konateľov a advokátov Mgr. Stanislava Melničáka a JUDr. Martiny Semančíkovej, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 735/2014 z 18. marca 2015 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 488/2015 z 13. augusta 2015 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo obchodnej spoločnosti SATUR TRAVEL a. s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovné postavenie účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 735/2014

z 18. marca 2015 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 488/2015 z 13. augusta 2015 porušené neboli.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. decembra 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti SATUR TRAVEL a. s., Miletičova 1, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 735/2014 z 18. marca 2015 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 488/2015 z 13. augusta 2015 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupovala ako odporca v konaní pred Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 17 C 334/2013, v ktorom sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 3 947 € s príslušenstvom, ktorá má predstavovať cenu zájazdu na Kubu údajne objednaného u sťažovateľky na základe zmluvy o obstaraní zájazdu z 19. februára 2013 prostredníctvom provízneho predajcu – spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorú mal žalobca zaplatiť tomuto províznemu predajcovi. Keďže sťažovateľka nezabezpečila zájazd pre žalobcu a zaplatené peňažné prostriedky mu neboli vrátené, žalobca si uplatnil uvedenú sumu v súdnom konaní. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 17 C 334/2013 z 24. júna 2014 bolo žalobe v celom rozsahu vyhovené. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd svojím rozhodnutím potvrdil prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne. Sťažovateľka z dôvodu nesplnenia zákonných podmienok podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd namietaným uznesením odmietol.

Sťažovateľka uviedla, že základné dôvody, pre ktoré odmietala žalobcom uplatnený nárok a žiadala jeho zamietnutie, možno zhrnúť takto:

„- ust. § 3 ods. 2 písm. f) Zákona o zájazdoch nezakladá oprávnenie provízneho predajcu konať v mene a na účet sťažovateľa (nezakladá zákonné splnomocnenie),

- provízny predajca nebol oprávnený konať a uzatvárať zmluvy o obstaraní zájazdu v mene sťažovateľa, keď na uvedené nebol zo strany sťažovateľa splnomocnený a rovnaké oprávnenie mu nepriznáva ani platná právna úprava, tzn. provízny predajca nemal či už zmluvné splnomocnenie alebo zákonné oprávnenie konať v mene sťažovateľa a uzatvoriť zmluvu o obstaraní zájazdu, či akúkoľvek inú zmluvu, a to ani na základe ust. § 3 ods. 2 písm. d) Zákona o zájazdoch,

- žalobca nikdy so sťažovateľom neuzavrel Zmluvu o obstaraní zájazdu zo dňa 19.02.2013, predmetom ktorej by bolo obstaranie zájazdu na Kubu za cenu 3.947,- EUR, a to ani prostredníctvom provízneho predajcu. Sťažovateľ o takomto zájazde nemal informáciu a prvýkrát sa o tomto zájazde dozvedel až v okamihu, keď si žalobca uplatnil nárok na platenie.

- žalobca uzavrel Zmluvu o obstaraní zájazdu zo dňa 19.12.2013 s províznym predajcom, pričom sťažovateľ nie je a ani nikdy nebol subjektom tejto zmluvy a preto z nej preňho nevyplývajú žiadne práva a povinnosti,

- provízny predajca nebol oprávnený konať a prijímať plnenia na účet sťažovateľa, keď na uvedené nebol zo strany sťažovateľa splnomocnený a takéto oprávnenie mu nepriznáva ani platná právna úprava, tzn. provízny predajca nemal či už zmluvné splnomocnenie alebo zákonné oprávnenie konať a prijímať plnenie na účet (v prospech) sťažovateľa, a to ani na základe ust. § 3 ods. 2 písm. d) Zákona o zájazdoch,

- žalobca, ktorý na účet provízneho predajcu poukázal sumu 3.947,- EUR, týmto neplnil na účet sťažovateľa, resp. v jeho prospech,

- uplatňovanie si nároku na zaplatenie (vrátenie) ceny zájazdu od sťažovateľa, ako subjektu, ktorý nikdy plnenie od žalobcu neobdržal (a to ani prostredníctvom provízneho predajcu) nemá oporu v platnej právnej úprave.“

Uvedenú argumentáciu považuje sťažovateľka za zásadnú a rozhodujúcu, ktorá však zostala všeobecnými súdmi konajúcimi v danej veci prehliadaná.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uviedla:

„okresný súd mal za to, že

- žalobca prostredníctvom provízneho predajcu – spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] uzavrel so sťažovateľom Zmluvu o obstaraní zájazdu zo dňa 19.02.2013, na základe ktorej žalobca riadne a včas uhradil cenu zájazdu, a na základe ktorej bol sťažovateľ povinný zabezpečiť objednaný zájazd,*
- sťažovateľ zmluvou o províznom predaji uzavretou s províznym predajcom, tohto poveril na sprostredkovanie zájazdov v mene sťažovateľa a preto musí znášať všetky právne následky plynúce z takéhoto vzťahu,*
- v zmysle ust. § 3 ods. 2 písm. d) Zákona o zájazdoch, osobité splnomocnenie, na základe ktorého by provízny predajca ako sprostredkovateľská cestovná kancelária mohla účinne uzatvárať zmluvy v mene cestovnej kancelárie sa nevyžaduje, keď toto oprávnenie pre provízneho predajcu vyplýva priamo zo zákona,*
- ust. čl. III zmluvy o províznom predaji uzavretej medzi sťažovateľom a províznym predajcom je ustanovením neplatným podľa § 39 Občianskeho zákonníka, keď je v rozpore s ust. § 3 ods. 2 písm. d) Zákona o zájazdoch, v zmysle ktorého sa (podľa názoru súdu) zmluvy uzatvárajú v mene cestovnej kancelárie pre ktorú je zájazd sprostredkovaný,*
- právny dôvod, ktorý pôvodne existoval (a v zmysle ktorého žalobca údajne poskytol plnenie) dodatočne odpadol a preto je sťažovateľ povinný vydať bezdôvodné obohatenie.“*

Krajský súd podľa sťažovateľky vyhodnotil zjavne arbitrárne rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne, pričom jeho nedostatočné odôvodnenie doplnil o novú, prekvapivú argumentáciu, ktorá zo súdneho spisu nevyplývala a ktorá spočívala na skutočnosti, že sťažovateľka zrušila žalobcom objednaný zájazd. Sťažovateľka nemá vedomosť o tom, na základe akých argumentov krajský súd dospel k záveru o zrušení zájazdu sťažovateľkou, pričom s touto skutočnosťou pracuje ako so všeobecne známym faktom. Uvedeným postupom krajského súdu, ktorý vyústil do prekvapivého rozhodnutia, podľa sťažovateľky došlo k porušeniu princípu dvojínštančnosti súdneho konania a práva predvídateľnosti súdneho rozhodovania.

Rozsudok krajského súdu je podľa sťažovateľky poznačený absolútnou nepreskúmateľnosťou, keďže úplne absentuje odôvodnenie záveru krajského súdu o zrušení

zájazdu na Kubu. Nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu je charakteristická aj pre ďalšie jeho časti, „*najmä sa jedná o záver súdu o*

- údajnom oprávnení provízneho predajcu uzatvoriť zmluvu o obstaraní zájazdu v mene cestovnej kancelárie bez zákonného či osobitného zmluvného splnomocnenia,

- dodatočnom odpadnutí pôvodne existujúceho dôvodu pre poskytnutie finančného plnenia (ceny zájazdu),

- zániku údajne uzavretej zmluvy o obstaraní zájazdu,

- prijatí plnenia províznym predajcom na účet sťažovateľa bez zákonného či zmluvného splnomocnenia,

- možnosti vymáhania bezdôvodného obohatenia od subjektu, ktorý bezdôvodné obohatenie nikdy neprijal...“,

ako aj o chýbajúce vysporiadanie sa so zásadnými argumentmi sťažovateľky.

Sťažovateľka je toho názoru, že skutkové a právne závery krajského súdu sú zjavne neodôvodnené, arbitrárne, a preto z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné. Za takýto považuje sťažovateľka právny záver krajského súdu, že provízny predajca sa automaticky na základe § 3 ods. 2 písm. d) zákona č. 281/2001 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zájazdoch“) sa stal oprávnený na konanie a uzatváranie zmlúv o obstaraní zájazdu, a to bez osobitného splnomocnenia zo strany sťažovateľky.

Ďalším právnym záverom krajského súdu, ktorý sťažovateľka hodnotí ako arbitrárny, je tvrdenie krajského súdu, v zmysle ktorého čl. III zmluvy o províznom predaji uzavretej medzi sťažovateľkou a províznym predajcom je absolútne neplatný z dôvodu jeho rozpornosti s § 3 ods. 2 písm. d) zákona o zájazdoch. Podľa sťažovateľky dodržanie postupu dojednaného v čl. III zmluvy o províznom predaji províznym predajcom zaručovalo vznik riadnej zmluvy o obstaraní zájazdu. Keďže tento postup províznym predajcom dodržaný nebol, nedošlo ku vzniku zmluvy o obstaraní zájazdu, a preto sťažovateľke ani nemohli vzniknúť žiadne práva a povinnosti z tejto zmluvy. Ustanovenie čl. III zmluvy o províznom predaji upravuje postup pri sprostredkovaní predaja, je ho nutné považovať za rozhodujúce ustanovenie, pričom podľa sťažovateľky v plnom rozsahu rešpektuje § 3

ods. 2 písm. d) zákona o zázadoch. V prípade, že by bol akceptovaný názor krajského súdu o neplatnosti tohto ustanovenia zmluvy, čo sťažovateľka odmieta, potom by bolo nevyhnutné ako neplatnú hodnotiť celú zmluvu o províznom predaji. Podľa názoru sťažovateľky provízny predajca nekonal v mene a za sťažovateľku, ktorej z tohto dôvodu nevznikla žiadna povinnosť. S touto zásadnou námietkou sťažovateľky sa krajský súd nevysporiadal, čo zdôrazňuje arbitrárnosť jeho rozhodnutia.

Za úplne arbitrárny a z ústavného hľadiska neúnosný považuje sťažovateľka aj záver krajského súdu, podľa ktorého sa bezdôvodne obohatila na úkor žalobcu, pretože tento odporuje skutkovému a právnemu stavu veci, ako aj obsahu súdneho spisu. Konštatovanie krajského súdu o odpadnutí pôvodne existujúceho právneho titulu na plnenie zo strany žalobcu v momente, kedy sťažovateľka zrušila celý zázad, ktoré nadviazalo na nepreskúmateľné a arbitrárne právne závery okresného súdu, je podľa sťažovateľky neutržateľným tvrdením.

Uvedené právne závery krajského súdu považuje sťažovateľka za nové a v právnej teórii a praxi sa nevyskytujúce, a preto boli všeobecné súdy konajúce v tejto veci povinné ich zdôvodniť riadne, a naplniť tak požiadavku presvedčivosti súdneho rozhodnutia. Absenciu takého odôvodnenia zdôrazňuje podľa sťažovateľky chýbajúci odkaz na rozhodujúce právne predpisy vo vzťahu k novým a zásadným záverom konajúcich súdov.

Za výraznú procesnú vadu v postupe krajského súdu považuje sťažovateľka opomenutie doručenia vyjadrenia žalobcu k odvolaniu sťažovateľa, v dôsledku čoho jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, čo bezprostredne viedlo k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie a práva na riadnu súdnu ochranu (vrátane práva na rovnosť procesných strán v konaní pred súdom). O vyjadrení žalobcu sa sťažovateľka dozvedela až z odôvodnenia rozsudku krajského súdu, teda jej bolo upreté právo oboznámiť sa s argumentáciou žalobcu, ako aj posúdiť, do akej miery je toto vyjadrenie právne významné. Uvedeným nesprávnym postupom krajského súdu bolo porušené právo sťažovateľky na kontradiktórne konanie, právo na rovné postavenie účastníkov súdneho konania, ako aj porušenie prejednávacej zásady a princípu rovnosti zbraní.

Sťažovateľka je tiež názoru, že k porušeniu označených práv došlo aj uznesením najvyššieho súdu, ktorým neboli nedostatky rozsudku krajského súdu odstránené. Samotné rozhodnutie dovolacieho súdu sa podľa sťažovateľky „*vyznačuje nedostatkami, najmä v odôvodnení rozhodnutia, ktoré obsahuje zrejme nesprávne a arbitrárne závery, najmä vo vzťahu k prekvapivosti a arbitrárnosti rozhodnutia krajského súdu a procesnému právu sťažovateľa byť oboznámený s podaním protistrany*“. Rozhodnutie dovolacieho súdu považuje sťažovateľka za arbitrárne, pretože jeho závery, podľa ktorých absencia riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia nie je pochybením, sú neakceptovateľné a v rozpore s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu. Súčasne v dovolacom konaní nedošlo k náprave závažného pochybenia okresného súdu, ako aj krajského súdu, ktoré konali nad rámec vlastnej pôsobnosti, v rozpore s princípom právnej istoty a nezávislosti a nestrannosti výkonu súdnej moci. Pre súdne rozhodnutia v danej veci je „*totiž príznačné, že súdy vlastnými závermi prijatými vo veci popierajú a v úplnosti ignorujú*

- *znenie súvisiacej právnej úpravy a jej skutočný význam,*

- *právnu teóriu týkajúcu sa zákonného a zmluvného zastúpenia, následkov konania bez splnomocnenia, a bezdôvodného obohatenia,*

- *ustálenú judikatúru súdov SR,*

a tieto prezentujú výlučne na základe vlastného výkladu súvisiacich zákonných ustanovení, najmä rozhodného ust. § 3 ods. 2 písm. d) Zákona o zájazdoch a zákonnej úpravy bezdôvodného obohatenia. Konajúce súdy bez odôvodnenia splňajúceho požiadavku vyjadrenú v ust. § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku

- *opakovane potvrdzujú oprávnenie provízneho predajcu (cestovnej agentúry) konať v mene a na účet inej cestovnej kancelárie bez splnomocnenia, keď takéto oprávnenie má vyplývať z ust. § 3 ods. 2 písm. d) Zákona o zájazdoch, a*

- *v rámci svojich záverov sa snažia prezentovať akúsi novú formu bezdôvodného obohatenia, ktorá však vonkoncom odporuje podstate tohto inštitútu (a súvisiacej právnej úprave), keď obohatenie má vydať osoba, ktorá toto plnenie nikdy ani sprostredkovane neobdržala. To všetko opäť bez riadneho odôvodnenia záveru súdu v zmysle § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.“.*

Z ústavnoprávneho hľadiska je podľa sťažovateľky neakceptovateľným aj záver najvyššieho súdu, podľa ktorého nedoručení vyjadrenia žalobcu k odvolaniu sťažovateľky nedošlo k odňatiu možnosti sťažovateľky konať pred súdom, a realizovať tak svoje procesné práva. V zmysle odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu z § 209 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva povinnosť doručovať vyjadrenie k odvolaniu ostatným účastníkom konania a súd nie je povinný donekonečna udržiavať stav konfrontácie medzi podaniami účastníkov konaní, pričom vyjadrenie k odvolaniu neobsahovalo žiadne nové skutočnosti a argumenty, s ktorými by sťažovateľka nebola oboznámená. Tento postup je podľa názoru sťažovateľky nevyhnutné posúdiť ako vadný.

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa spoločnosti SATUR TRAVEL a. s... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na rovné postavenie účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy SR, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj podľa čl. 14 ods. 1 vyhlášky ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb. o Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach a Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, boli rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co 735/2014-82 zo dňa 18.03.2015 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 488/2015 zo dňa 13.08.2015 porušené.

2. Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co 735/2014-82 zo dňa 18.03.2015 a zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 488/2015 zo dňa 13.08.2015. Vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Bratislave sú povinní zaplatiť náhradu trov konania sťažovateľa spoločne a nerozdielne.“

Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 75/2016 z 10. februára 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v senáte ústavného súdu v zložení Marianna Mochnáčová (predsedníčka senátu), Peter

Brňák (sudca) a Milan Ľalík (sudca). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2016 účinného od 1. marca 2016 I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Milan Ľalík (predseda senátu), Marianna Mochnáčová (sudkyňa) a Peter Brňák (sudca). Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3117/16 z 24. februára 2016 doručeným ústavnému súdu 25. februára 2016, v ktorom predseda krajského súdu okrem iného uviedol:

„**[REDAKOVANÉ]** vo svojom vyjadrení ďalej uvádza, že vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu č. k. 2 Co/735/2014-82 zo dňa 18. 03. 2015, sa v celom rozsahu pridržiava dôvodov uvedených v predmetnom rozsudku, považuje ho za podrobne odôvodnený a vychádzajúci zo správnych skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa. Ustanovenie § 219 ods. 1, 2 O. s. p. dovoľuje odvolaciemu súdu v prípade, ako bol tento, stotožniť sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa ako správny a vo svojom rozhodnutí ďalšie dôvody neuvádzať. Napriek tomu pre úplnosť, právnú istotu, rozsudok tunajšieho súdu odôvodnil, a preto v žiadnom prípade nie je prekvapivý, nepreskúmateľný, neodôvodnený, arbitrárny tak, ako to namieta sťažovateľ vo svojej sťažnosti zo dňa 30. 11. 2015, pričom rozsudok tiež odkazuje na ustálenú prax Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva, Najvyššieho súdu slovenskej republiky (str. 9 rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co/735/2014-82 zo dňa 18. 03. 2015).

Z vyjadrenia menovanej predsedníčky senátu taktiež vyplýva, že sa plne pridržiava aj dôvodov, prečo odporcovi nebolo doručené vyjadrenie navrhovateľa k jeho odvolaniu (str. 9 rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co/735/2014-82 zo dňa 18. 03. 2015). Tieto dôvody podrobne a vyčerpávajúco uviedol Najvyšší súd Slovenskej republiky v sťažovateľom namietanom uznesení. Okrem všetkého uvedeného k tejto námietke sťažovateľa považuje predsedníčka senátu 2Co za potrebné uviesť aj nasledovné:

Európsky súd pre ľudské práva vo veci Trančíková proti Slovenskej republike rozhodol dňa 13. 01. 2015. V samotnom rozhodnutí Európsky súd pre ľudské práva nevysvetlil, prečo vo vzťahu k Slovenskej republike rozhodol v skutkovo a právne rovnakej situácii inak ako proti Českej republike, napr. dňa 14. 12. 2010, č. 24880/05 vo veci

Ladislav Holub v. Česká republika dňa 29. 03. 2011, č. 17696/07 vo veci *Jan Čavajda v. Česká republika* dňa 29. 03. 2011, č. 9965/08 vo veci *Vladimír Matoušek v. Česká republika*, kde sťažovatelia úspešní neboli a ich práva neboli porušené nedoručením vyjadrenia protistrany k ich vyjadreniu. Podľa ustanovenia § 135 ods. 1 veta druhá O. s. p. je súd viazaný rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týka základných ľudských práv; v čase rozhodovania odvolacieho súdu už boli rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach *Ladislav Holub v. Česká republika*, *Jan Čavajda v. Česká republika* a *Vladimír Matoušek v. Česká republika*, ale aj vo veci *Trančíková proti Slovenskej republike*, v ktorom nie je však vysvetlené, prečo súdy v Slovenskej republike nemôžu postupovať podľa iných rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad podľa vyššie citovaných rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva proti Českej republike). Na tomto mieste považovala predsedníčka senátu 2 Co za potrebné ešte podotknúť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutím sp. zn. 6 Sžo/15/2008 zo dňa 06.08.2008, poukázal na to, že rozhodnutie (v danej veci správneho orgánu) sa nezrušuje preto, aby sa zopakoval proces a odstránili formálne vady, ktoré nemôžu privodiť iné, či výhodnejšie rozhodnutie pre účastníka. Z toho vyplýva všeobecný záver, že ak by aj súd považoval konanie súdu prvého stupňa za pochybenie, potom treba mať na pamäti, že zrušenie rozhodnutia pri pochybení, ktoré nemá vplyv na zákonnosť postupu, alebo rozhodnutia súdu, nemá za cieľ, aby sa formálne zopakoval postup, ktorý by viedol k takému istému meritórnemu rozhodnutiu.“

Predseda krajského súdu súčasne uviedol, že netrvá na ústnom prerokovaní veci pred ústavným súdom.

Predseda najvyššieho súdu na výzvu ústavného súdu zaujala stanovisko k sťažnosti sťažovateľky v podaní č. KP 3/2016-18, Cpj 10/2016 z 23. februára 2016 doručenom ústavnému súdu 1. marca 2016, v ktorom uviedla:

«Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 24. júna 2014 č. k 17 C 334/2013-66 uložil sťažovateľke (ako odporkyni) povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 3 947 € s príslušenstvom, lebo výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že navrhovateľ sa dôvodne voči nej domáhal vrátenia ceny ňou organizovaného zájazdu, ktorý bol zrušený. Vychádzal z toho, že zodpovednostný vzťah nevznikol medzi navrhovateľom a províznym predajcom,

ale medzi navrhovateľom a sťažovateľkou, pričom právny dôvod, ktorý pôvodne existoval (zmluva o obstaraní zájazdu), dodatočne odpadol.

Na odvolanie sťažovateľky Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 18. marca 2015 sp. zn. 2 Co 735/2014 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny. Aj podľa názoru tohto súdu zodpovedá za následky neuskutočnenia zájazdu sťažovateľka bez ohľadu na to, že predaj zájazdu uskutočňoval provízny predajca.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré najvyšší súd odmietol ako procesne neprípustné z dôvodov, ktoré podrobne vysvetlil v uznesení z 13. augusta 2015 sp. zn. 3 Cdo 488/2015. V jeho jednotlivých bodoch podrobne konkretizoval, prečo podané dovolanie nie je zn. 3 Cdo 488/2015. V jeho jednotlivých bodoch podrobne konkretizoval, prečo podané dovolanie nie je prípustné podľa § 238 O. s. p. ani podľa § 237 O. s. p.

I. V bode 5. odôvodnenia sťažnosťou napadnutého uznesenia sa najvyšší súd osobitne zaoberal námietkou sťažovateľky o odňatí možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.). Dovolací súd poukázal na judikát R 111/1998 považujúci nepreskúmateľnosť rozhodnutia len za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. K tomu uviedol celý rad rozhodnutí najvyššieho súdu a tiež ústavného súdu, ktoré spočívajú na rovnakom názore. Zvlášť pripomenul, že ústavný súd sa v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 „väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O. s. p.“. Z týchto dôvodov zastával najvyšší súd aj v danom prípade názor, podľa ktorého nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania.

Rozhodne nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľky o tom, že najvyšší súd v sťažnosťou napadnutom uznesení „odignoroval“ vlastnú judikatúru – dovolací súd otázku nepreskúmateľnosti rozhodnutia a jej dôsledkov z hľadiska prípustnosti dovolania podrobne odôvodnil aj s poukázaním na judikatúru najvyššieho súdu (k tomu vid' body 5.1. až 5.7. uznesenia dovolacieho súdu).

V nadväznosti na vyššie uvedené najvyšší súd poznamenáva, že ústavný súd sa v uznesení z 26. augusta 2015 sp. zn. I. ÚS 364/2015 stotožnil s argumentáciou najvyššieho súdu týkajúcou sa nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov, čo potvrdil v mnohých svojich rozhodnutiach. Za správny označil tiež záver najvyššieho súdu,

že bez splnenia zákonom ustanovených predpokladov prípustnosti dovolania dochádza zrušením napadnutého rozhodnutia k porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

V náleze z 11. novembra 2015 sp. zn. II. ÚS 184/2015 ústavný súd poukázal na to, že právny názor najvyššieho súdu vyjadrený v R 111/1998 je podporený aj judikatúrou samotného ústavného súdu (napr. IV. ÚS 499/2011, I. ÚS 275/2012, II. ÚS 148/09), ktorú ústavný súd nemá dôvod spochybňovať, lebo predstavuje väčšinový názor jeho senátov (k tomu pozri III. ÚS 551/2012),

Napokon v náleze z 25. novembra 2015 sp. zn. III. ÚS 288/2015 ústavný súd poukázal na to, že otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 35/02 a II. ÚS 324/2010). Konštatoval, že postup najvyššieho súdu je v súlade s procesnoprávnou úpravou, lebo najvyšší súd po zistení, že nie je daný žiaden z dôvodov podľa § 237 a § 238 O. s. p. dovolanie odmietol ako neprípustné (III. ÚS 539/2011).

Najvyšší súd poznamenáva, že (aj) na tieto rozhodnutia ústavného súdu poukázalo v závere roka 2015 stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktoré opätovne a na právne vyššej forme potvrdilo, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu predstavuje (len) tzv. inú procesnú vadu, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá.

II. K otázke tzv. prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu zaujal najvyšší súd stanovisko v bode 6. odôvodnenia svojho rozhodnutia.

III. Sťažovateľka v dovolaní naznačila, že dovolaním napadnuté rozhodnutie vychádza z neúplných skutkových podkladov, dokazovaním nepodložených zistení, prípadne z dôkazov nesprávne vyhodnotených. Najvyšší súd preto v bode 7. odôvodnenia svojho uznesenia zaujal svoje závery aj k tejto argumentácii dovolateľky. Poukázal pri tom na svoju judikatúru, podľa ktorej namietané nesprávnosti (i keby k nim došlo) nezakladajú prípustnosť dovolania.

IV. S námietkou, že sťažovateľke bola odňatá možnosť pred súdom konať tým, že vec bola v odvolacom konaní prejednaná a rozhodnutá bez nariadenia odvolacieho pojednávania, sa najvyšší súd vypořiadal v bode 8. sťažnosťou napadnutého uznesenia. Vysvetlil, prečo dospel k záveru, že postup odvolacieho súdu bol v súlade s § 214 O. s. p.

V. Odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku podal vysvetlenie, prečo sťažovateľke nedoručil repliku navrhovateľa k jej odvolaniu.

Dovolací súd k tomu zaujal právny záver, ktorý odôvodnil v bode 9. svojho uznesenia. Poukázal pri tom nielen na svoje skoršie rozhodnutia, ale tiež na rozhodnutia ústavného súdu. Pripomenul obsah rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vydaného vo veci Trančíková proti Slovenskej republike a podal výklad dôvodov, so zreteľom na ktoré aj podľa jeho názoru nebola sťažovateľke odňatá možnosť pred súdom konať tým, že jej nebola doručená predmetná replika.

Najvyšší súd v danom prípade reflektoval judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva. Najvyšší súd v sťažnosťou napadnutom uznesení poukázal na postupný vývoj judikatúry najvyššieho súdu a tiež ústavného súdu v tejto otázke, v ničom však nepoprel podstatu rozhodnutia vo veci Trančíková proti Slovenskej republike. Vzhľadom na obsah repliky a v nej obsiahnutú argumentáciu dospel k záveru, že odvolací súd túto repliku nebol povinný doručiť sťažovateľke.

VI. Záver o tom, že sťažovateľkou namietané nesprávne právne posúdenie veci nemôže v zmysle Občianskeho súdneho poriadku založiť prípustnosť dovolania, vysvetlil najvyšší súd v bode 10. svojho uznesenia.

VII. Pokiaľ sťažovateľka po výpočte nedostatkov, ku ktorým podľa jej názoru došlo konaním a rozhodovaním prvostupňového a odvolacieho súdu najvyššiemu súdu vytýka, že „neodstránil nedostatky“ odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, je potrebné uviesť, že dovolací súd vždy prednostne skúma, či je dovolanie prípustné; opodstatnenosť dovolania môže skúmať až po zistení, že dovolanie je prípustné. Takýto prístup najvyššieho súdu zodpovedá tomu, že právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej; to platí aj pre dovolacie konanie (I. ÚS 4/2011).

Dovolací súd, ktorý dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľky nie je procesné prípustné, nepristúpil (nemohol pristúpiť) k posudzovaniu vecnej správnosti rozsudku odvolacieho súdu, resp. opodstatnenosti dovolacej argumentácie sťažovateľky týkajúcej sa napadnutého rozhodnutia vo veci samej.

Z toho istého dôvodu najvyšší súd nemohol ani „zjednávať nápravu“ ani „odstraňovať nedostatky“. V opačnom prípade by totiž porušil základné právo na súdnu ochranu účastníka stojaceho na opačnej procesnej strane. Porušenie princípov

spravodlivého procesu totiž spočíva „v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opäťovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opäťovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa“ (II. ÚS 172/03).

Najvyššiemu súdu, ktorý sa dôsledne riadil ustanoveniami zákona upravujúcimi prípustnosť dovolania, sťažovateľka nedôvodné vytyka, že v dovolacom konaní nepostupoval podľa jej predstáv.

VIII. Najvyšší súd považuje za neopodstatnenú aj tú časť sťažnosti, v ktorej sa namieta, že „samotné rozhodnutie dovolacieho súdu sa vyznačuje nedostatkami, najmä v odôvodnení rozhodnutia, ktoré obsahuje zrejme nesprávne a arbitrárne závery vo vzťahu k prekvapivosti a arbitrárnosti rozhodnutia krajského súdu a procesnému právu sťažovateľa byť oboznámený s podaním protistrany“.

IX. Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší súd zastáva názor, že sťažovateľka bezdôvodne namieta, že konaním a rozhodnutím najvyššieho súdu bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Najvyšší súd ponecháva rozhodnutie o sťažnosti na úvahe ústavného súdu a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.»

Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 1. apríla 2016 uviedla, že súhlasí s rozhodnutím bez nariadenia pojednávania a tiež oznámila, že svoje vyjadrenie k stanoviskám krajského súdu a najvyššieho súdu predloží do 14 pracovných dní.

Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 21. júna 2016 sťažovateľka uviedla:

«II. S prihliadnutím na uvedené, najmä pri zohľadnení existencie protichodných judikátov, voľby vyhovujúcej judikatúry a pod., je zrejmé, že vo veci nie je najvhodnejšie snažiť sa existujúci súdny spor vyriešiť paušálnym podriadením pod existujúcu judikatúru. Je pravdou, že na množinu judikátov poukázal vo svojej sťažnosti aj sťažovateľ, avšak len

ako podpornú argumentáciu k jednotlivým rozhodujúcim otázkam. Na judikatúre nie je možné postaviť všetku argumentáciu ignorujúc konkrétne skutočnosti.

V prejednávanej súdnej veci je rozhodujúca existencia významných skutkových a právnych otázok, pre ktoré je charakteristické, že

- sú v úplnosti nové pre slovenské právne prostredie,
- súdmi boli použité prekvapujúcim spôsobom,
- odôvodnenie súdov či už v skutkovej rovine, alebo rovine právnej v úplnosti

absentovalo a navyiac súdy nereagovali na konkrétnu argumentáciu sťažovateľa, napriek skutočnosti, že táto bola významná.

Spoločným záverom pre všetky vyššie uvedené skutočnosti je okrem iného neodôvodnenosť, nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozhodovania súdu, čo predstavuje porušenie konkrétnych základných práv a slobôd vyplývajúcich z Ústavy SR ako aj medzinárodných zmlúv.

V uvedenom spočíva aj podstata podanej sťažnosti, keď sťažovateľ sa nedomáha u Ústavného súdu SR rozhodnutia podstaty nároku uplatneného [REDAKOVANÉ] spôsobom podľa právneho názoru sťažovateľa, ale cieľom podanej sťažnosti je zabezpečiť rozhodovanie o uplatnenom nároku plne v súlade so zákonom, Ústavou SR a medzinárodnými dohodami. Vytvoriť takúto možnosť rozhodnutia veci je možné dosiahnuť len podaním ústavnej sťažnosti, keď len rozhodnutie Ústavného súdu SR môže zabezpečiť rozhodovanie vo veci pri zohľadnení Ústavy SR bez garancie úspechu, alebo neúspechu tej ktorej sporovej strany. Uvedené predstavuje základný cieľ podanej ústavnej sťažnosti, t. j. dosiahnuť rozhodnutie plne v súlade s Ústavou SR a medzinárodnými dohodami.

III. Dôvody, pre ktoré sťažovateľ pristúpil k podaniu sťažnosti boli dôsledne ozrejmené v podanej sťažnosti. Tieto dôvody neboli v podstate v oboch doručených vyjadreniach ani riešené. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ nepovažuje za vhodné opätovne vyjadrovať svoj postoj k všetkým skutočnostiam významným vo veci, ale dovoľí si upozorniť na niekoľko rozhodujúcich skutočností.

Spoločným znakom rozhodujúcej argumentácie sťažovateľa je fakt existencie významných skutkových a právnych záverov, ktoré slovenský právny poriadok nepozná (resp. rieši iným spôsobom) a ktoré boli v súdnom konaní prvý krát použité až v rozhodnutí bez predloženia jediného dôkazu. Uvedené závery sa niesli tak v rovine právnej, ako aj skutkovej.

OTÁZKY PRÁVNE

A/ Údajná existencia zákonného splnomocnenia

Jedná sa o rozhodujúcu časť argumentácie všeobecných súdov, ktorú tieto odvodzujú od ust. § 3 ods. 2 písm. d) zák. č. 281/2001 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého súdy prijali záver, že provízny predajca (cestovná agentúra) je automaticky a bez udelenia osobitého splnomocnenia z jeho strany oprávnený konať za inú cestovnú kanceláriu.

Všeobecné súdy v úplnosti ignorovali argumentáciu, že cit. zákon nebuduje zákonné splnomocnenie, podľa ktorého cestovná kancelária uzatvára zmluvu v mene inej cestovnej kancelárie, ale jasne uvádza, že cestovná kancelária musí uzatvoriť zmluvu v mene zastupovanej cestovnej kancelárie (citované zákonné znenie „...musí uzatvoriť v mene cestovnej kancelárie...“), čo si nemožno zamieňať so zákonným oprávnením na konanie v mene iného. Vyššie uvedený záver krajského súdu je v úplnosti nesprávny, arbitrárny a z ústavného hľadiska neudržateľný, keď nie len že nemá oporu v platnej právnej úprave, a prehliada skutočné znenie dotknutého ustanovenia Zákona o zájazdoch, podstatu zastúpenia, ale prehliada aj zjavne neprímeraný a nedôvodný dopad takéhoto výkladu nie len na sťažovateľa, ale aj ostatné cestovné kancelárie. V prípade akceptácie takéhoto právneho názoru krajského súdu, by v podstate ktorákoľvek cestovná kancelária mohla uzatvárať zmluvy v mene ktorejkoľvek inej cestovnej kancelárie a za akýchkoľvek podmienok, keď (v zmysle záveru súdu) osobitná plná moc nie je potrebná a vyplýva priamo zo zákona.

Z pohľadu podanej ústavnej sťažnosti je však rozhodujúce, že uvedenej argumentácii sťažovateľa v tak rozhodujúcej otázke sa všeobecné súdy vôbec nevenovali.

B/ Údajná existencia bezdôvodného obohatenia

Jedná sa o argumentáciu, ktorú prvý krát použil konajúci všeobecný súd v rozsudku. Takáto argumentácia bola prekvapujúca.

Naviac v ďalšom konaní súd druhej inštancie v úplnosti ignoroval argumentáciu sťažovateľa v zmysle ktorej

- sťažovateľ nikdy žiadne plnenie od žalobcu na základe údajnej zmluvy o obstaraní zájazdu alebo v súvislosti s ňou neobdržal, najmä keď provízny predajca nebol oprávnený konať na účet sťažovateľa (absencia zákonného oprávnenia a plnomocenstva),

- žalobca nikdy na základe údajnej zmluvy o obstaraní zájazdu alebo v súvislosti s ňou neplnil na účet sťažovateľa (žalobca v konaní opakovane potvrdil, že plnil na účet provízneho predajcu a ani citované a nesprávne vysvetľované ust. § 3 ods. 2 písm. d/ zák. č. 281/2001 Z. z. nepojednáva o konaní na účet),

- bezdôvodné obohatenie nemôže byť vymáhané od subjektu, ktorý nikdy žiadne plnenie (priamo, ani sprostredkované) neprijal, a napriek uvedeným významným argumentom všeobecné súdy na uvedené vôbec - žiadnym spôsobom - nereagovali a vlastné závery nijako neodôvodnili.

C/ Údajné zrušenie zájazdu

Údajné zrušenie zájazdu je okrem otázky skutkovej významné aj z právneho pohľadu. Jedná sa totiž o skutočnosť, od ktorej všeobecné súdy odvodzujú základ pre možnosť uplatnenia bezdôvodného obohatenia - predpokladateľne odpadnutie dôvodu plnenia.

Súdy v úplnosti ignorovali skutočnosť, že dôvodom plnenia nie je zájazd, ale údajne uzavretá zmluva o obstaraní zájazdu. Zrušenie zájazdu (ak by k nemu došlo) neznamená automaticky zánik zmluvy, ale je len dôvodom pre odstúpenie od zmluvy (§ 741g občianskeho zákonníka). Zrušenie zájazdu nie je automaticky zrušením zmluvy a teda odpadnutím dôvodu poskytnutého plnenia. Zánik zmluvy o obstaraní zájazdu v predmetnej veci nikto netvrdil (ani súd), nedoložil žiadnym dôkazom a k zániku zmluvy o obstaraní zájazdu zrejme ani nedošlo.

Uvedené predstavuje ďalší významný dôvod pre ktorý nie je možné konštatovať bezdôvodné obohatenie, avšak všeobecné súdy napriek skutočnosti, že o uvedenom právnom názore boli informované, tento v úplnosti ignorovali a tomuto sa vôbec nevenovali. Ako za takýchto podmienok mohlo dôjsť k bezdôvodnému obohateniu nikdy všeobecne súdy neozrejmili.

D/ Údajná neplatnosť časti zmluvy o obstaraní zájazdu

Jedná sa o tvrdenie krajského súdu v zmysle ktorého čl. III. zmluvy o províznom predaji uzavretej medzi sťažovateľom a provízny predajcom je absolútne neplatný z dôvodu jeho údajnej rozpornosti s ust. § 3 ods. 2 písm. d) Zákona o zájazdoch.

Uvedený názor ignoroval fakt, že čl. III v úplnosti rešpektuje ust. § 3 ods. 2 písm. d) Zákona o zájazdoch, keď buduje postup uzatvárania zmlúv o obstaraní zájazdu, ktorý v prípade jeho dodržania zo strany provízneho predajcu by v úplnosti naplnil ustanovenia Zákona o zájazdoch, vrátane rozhodného § 3 ods. 2 písm. d).

Naviac, je nespochybniteľné, že čl. III zmluvy o províznom predaji upravuje postup pri sprostredkovaní predaja a svojím významom je rozhodujúci pre celú zmluvu. Jedná sa o ustanovenie, ktoré upravuje rozhodujúcu časť práv a povinností zmluvných strán zmluvy o províznom predaji. Bez existencie tohto ustanovenia sa ostatné časti zmluvy stávajú zbytočné a neuplatniteľné a vzhľadom na uvedené čl. III nie je možné oddeliť od ostatných časti zmluvy o províznom predaji. Nie je ho možné oddeliť od ostatných časti zmluvy.

Aj v súvislosti s touto argumentáciou je neakceptovateľné, že táto sa prvý krát objavila až v súdnom rozhodnutí a k tejto argumentácii sa sťažovateľ nemohol žiadnym spôsobom vyjadriť. Uvedenú argumentáciu neprezentoval ani žalobca. Naviac, konajúce súdy žiadnym spôsobom nereagovali na argumentáciu sťažovateľa a túto v úplnosti ignorovali. Jedná sa o postup súdov, ktorý je neakceptovateľný z dôvodu jeho prekvapivosti a absentujúceho zdôvodnenia na úrovni arbitrárnosti.

OTÁZKA SKUTKOVÁ

A/Zrušenie zájazdu

Zrušenie zájazdu, je významnou skutočnosťou nie len z pohľadu právneho, ale aj skutkového. Jedná sa o argumentáciu, ktorú použil až krajský súd v odvolacom konaní, v zmysle ktorej sťažovateľ údajne zrušil celý zájazd na Kubu, pričom podľa krajského súdu sa jedná o skutočnosť všeobecne známu. Sťažovateľ sa s argumentáciou krajského súdu o zrušení zájazdu oboznámil z rozhodnutia o odvolaní a jej použitím ostal zaskočený. Sťažovateľ nemá vedomosť o tom, na základe čoho (na základe akých skutkových či právnych argumentov, úvah a dôkazov) krajský súd dospel k prekvapivému záveru o zrušení zájazdu na Kubu sťažovateľom, keď predmetné tvrdenie nevyplýva zo spisu ani z výsledkov vykonaného dokazovania. Preto takéto konštatovanie je z hľadiska priebehu súdneho konania prekvapivé. Sťažovateľ v priebehu súdneho konania uviedol a riadne preukázal, že o samotnom zájazde sa dozvedel až z uplatneného nároku žalobcu a preto nemohol predmetný zájazd zrušiť - ak o ňom nevedel. Uvedenú skutočnosť uviedol už v prvom listinnom dôkaze predloženom s odporom. Rovnako nemohol zájazd zrušiť ani provízny predajca (žalobca uvedené tvrdenie uviedol, len vo vzťahu k províznemu predajcovi a nie sťažovateľovi), ktorý na takéto konanie nebol splnomocnený a uvedené oprávnenie mu nevyplývalo ani zo zákona.

Napriek uvedenému a bez bližšieho zdôvodnenia a vydokladovania, súd konštatoval takýto záver a uvedené odôvodnil len „všeobecnou známosťou faktu“. Prístup všeobecných

súdov nadobudol až absurdný rozmer, keď v rozhodnutí o odvolaní (str. 8 rozsudku) krajský súd konštatuje, že sťažovateľ nevyužil svoje procesné právo, resp. procesnú povinnosť a nevedel kedy zájazd zrušil, kedy uvedenú skutočnosť oznámil províznym predajcom a pod. Vo veci je zrejmá absurdnosť požiadavky krajského súdu a nemožnosť sťažovateľa v tomto smere uniesť povinnosť tvrdenia, keď

- sťažovateľ o zájazde nevedel a preto tento nemohol ani zrušiť (keďže zájazd nikdy nezrušil, nemohol ani uviesť kedy zájazd zrušil, kedy uvedenú skutočnosť oznámil províznym predajcom a pod.),

- zrušenie zájazdu nebolo v súdnom konaní preukázané žiadnym dôkazným prostriedkom a výlučne krajský súd uvedené konštatoval ako všeobecne známu skutočnosť (bez ozrejmenej jediného faktu)

- zrušenie zájazdu nebolo definované ako dôvod uplatnenia finančného nároku žalobcom a ani súdom prvého stupňa,

- zrušenie zájazdu neznamená zánik zmluvy o obstaraní zájazdu, ale dôvod na odstúpenie od zmluvy (ust. § 741g občianskeho zákonníka) a uvedená skutočnosť (zánik zmluvy akýmkoľvek spôsobom) nebola nikdy tvrdená ani žalobcom, ani súdom prvého stupňa a ani krajským súdom

- provízny predajca nebol splnomocnený zmluvou a ani zákonom rušiť zájazdy.

Z uvedeného je zrejmé, že zásadný skutkový záver nemá oporu v argumentácii sporových strán, no najmä nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Zvolený prístup súdu, ktorý túto argumentáciu využil až v rozhodnutí odvolacieho súdu v úplnosti zmaril možnosť riadneho súdneho konania pre sťažovateľa. Navyiac, uvedený skutkový záver nijako neodôvodnil a nepreukázal, čo ešte umocnilo nepreskúmateľnosť prijatého záveru a samotného rozhodnutia a to až na úroveň arbitrárnosti.

III. Z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, keď všeobecné súdy zakladali svoje rozhodnutie na argumentácii, ktorá bola

- prvý krát prezentovaná v samotnom rozsudku (údajná existencia bezdôvodného obohatenia; údajná neplatnosť rozhodujúcej časti zmluvy o províznom predaji),

- nebola zdôvodnená a súdy vôbec nereagovali na argumentáciu sťažovateľa (údajná existencia zákonného splnomocnenia cestovnej kancelárie konať za inú cestovnú kanceláriu; zrušenie zájazdu správnym následkom odpadnutia dôvodu poskytnutého plnenia – s tým súvisiaca ignorácia uzavretej zmluvy o obstaraní zájazdu),

• v úplnosti nezohľadňovala skutkový stav a pracovala bez predloženia jediného dôkazného prostriedku (zrušenie zájazdu ako skutkovo „všeobecne známa skutočnosť“)

je zrejmé, že postup a rozhodovanie súdu, ktoré nezohľadňovali základné skutkové zistenia, neboli riadne odôvodnené, nereagovali na rozhodujúcu argumentáciu sťažovateľa vo veci, prijímali rozhodnutia na základe argumentov, ktoré prvý krát zazneli v rozsudku a kde nebola možnosť protiargumentácie, nezodpovedá základným požiadavkám na spravodlivý súdny proces.

Naviac, súdy bez akéhokoľvek zdôvodnenia v úplnosti ignorovali argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej slovenská právna úprava pozná bežné a obvyklé riešenie situácie, kedy jeden subjekt koná za iný bez plnej moci. Jedná sa o stav riešený v § 33 a súv. občianskeho zákonníka, v zmysle ktorých je z takéhoto konania zaviazaný subjekt, ktorý bez plnej moci konal. Z takéhoto konania zodpovednosť sťažovateľovi nemôže vzniknúť. Ako je príznačné pre predmetnú súdnu vec, táto argumentácia sťažovateľa ostala v úplnosti bez reakcie a konajúce súdy na túto nereagovali žiadnym - ani jediným argumentom.

Takýto postup súdu nezohľadňuje právo na riadnu súdnu ochranu a porušuje práva dané Ústavou SR a medzinárodnými zmluvami.

Preto bolo nevyhnutné podanie tejto ústavnej sťažnosti, keď jej jediným cieľom je dosiahnutie možnosti realizácie spravodlivého súdneho procesu v plnom rozsahu garantujúcom právo na spravodlivý súdny proces. Z uvedeného dôvodu sa podanie sťažnosti javí ako dôvodné.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo

ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu

môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 378/08) ďalej pripomína, že napadnuté rozhodnutie posudzuje iba z hľadiska kritérií ústavných predpisov a nimi garantovaných základných práv a slobôd. Vzhľadom na to nie je jeho úlohou do detailov preskúmať prípad z pozície v okolnostiach prípadu aplikovaných právnych noriem ani opätovne podrobiť revízií napadnutý rozsudok so zámerom „vylepšiť“ jeho odôvodnenie, prípadne zostaviť zoznam eventuálnych pochybení krajského súdu, ak tieto nemajú takú relevanciu, ktorá by mohla spochybniť konformitu záverov napadnutého rozsudku s ústavou (IV. ÚS 270/09, IV. ÚS 27/2010).

Sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu všetky osoby sú si pred súdom rovné. Každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje buď o jeho právach a povinnostiach, alebo o akomkoľvek trestnom obvinení vznesenom proti nemu.

K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom krajského súdu

Sťažovateľka sa domáha ochrany označených práv rozsudkom krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu (súdu prvého stupňa), ktorým bola sťažovateľka zaviazaná na zaplatenie istiny vo výške 3 947 € s príslušenstvom, ako aj náhradu trov prvostupňového konania. Okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľka je povinná z titulu bezdôvodného obohatenia zaplatiť žalobcovi žalovanú sumu, ktorá predstavuje cenu zájazdu na Kubu uhradeného žalobcom v zmysle zmluvy o obstaraní zájazdu uzatvorenej prostredníctvom autorizovaného predajcu sťažovateľky (na základe zmluvy o províznom predaji). Proti predmetnému prvostupňovému rozhodnutiu sťažovateľka podala odvolanie, na základe ktorého krajský súd namietaným rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny.

Ústavný súd poznamenáva, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). V obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jemu porovnateľnému právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak niet odlišností a prípadné porušenie týchto práv je potrebné posudzovať spoločne (III. ÚS 470/2010, IV. ÚS 438/2010, IV. ÚS 195/07).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať

základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné sudy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Sťažovateľka vidí porušenie označených práv v postupe krajského súdu, ktorý prijal nepreskúmateľné a arbitrárne rozhodnutie, v ktorom neodpovedal na jednotlivé námietky sťažovateľky, čím je predmetné rozhodnutie aj nedostatočne odôvodnené. V ďalšom bode argumentácie sťažovateľka podrobne rozoberá jednotlivé namietané skutočnosti, ktoré sú podľa jej názoru dôkazom nelogickosti napadnutého rozhodnutia. Rozsudok krajského súdu považuje sťažovateľka tiež za prekvapivé rozhodnutie, keďže až z jeho odôvodnenia sa sťažovateľka dozvedela, že krajský súd pokladá zrušenie zájazdu na Kubu za všeobecne známu skutočnosť. Ďalšia námietka sťažovateľky spočíva v tvrdení o nesprávnosti skutkových zistení a z toho vyplývajúcich nesprávnych právnych záverov prijatých krajským súdom. Odňatie možnosti konať pred súdom podľa sťažovateľky vyplýva aj z nesprávneho procesného postupu krajského súdu, ktorý vo veci rozhodol bez toho, aby sťažovateľke predtým doručil vyjadrenie žalobcu k jej odvolaniu.

Krajský súd v relevantnej časti napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k argumentom sťažovateľky uviedol:

„Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že odporca v roku 2013 ponúkal (o. i.) aj zájazdy na Kubu. V tom čase bola v platnosti a účinnosti zmluva o províznom predaji uzavretá medzi odporcom (cestovnou kanceláriou) a spoločnosťou [REDACTED]. (províznym predajcom). Zmluvu o obstaraní zájazdu na Kubu v dňoch 1. 3. 2013 až 15. 3. 2013 dňa 19. 2. 2013 navrhovateľ uzatvoril priamo s províznym predajcom (inak aj

objednávka) a v ten istý deň uhradil plnú cenu zájazdu v sume 3.947,- € na účet provízneho predajcu podľa pokynov provízneho predajcu; odporca už objednávku nepotvrdil, zmluva o obstaraní zájazdu nie je opatrená podpisom zodpovedného zamestnanca odporcu, odporca neudelil províznemu predajcovi výslovné plnomocenstvo na podpisovanie zmlúv v jeho mene. Totiž už v nasledujúci deň zostalo všeobecne známe, že odporca zrušil celý daný zájazd (bez akéhokoľvek zavinenia navrhovateľa). Odporca odmieta navrhovateľovi sumu 3.947,- € vrátiť. Zostalo nesporným, že provízny predajca obstaral a ponúkal zájazd na Kubu v danom termíne z katalógu odporcu a v mene odporcu. Je nespornou skutočnosťou, že povinnosti možno ukladať len na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd (čl. 13 ods. 1 písm. a/ Ústavy Slovenskej republiky), rovnako podľa čl. 2 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd každý je oprávnený konať čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Zmluva o províznom predaji bola uzavretá dňa 6.3.2006 podľa zákona č. 281/2001 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr. Z nej vyplýva, že jej predmetom je sprostredkovanie predaja vlastného produktu v rámci zahraničného pasívneho cestovného ruchu z katalógov a ponukových listov SATURu, vlastného produktu v rámci domáceho cestovného ruchu z katalógov a ponukových listov SATURu, vlastného produktu v rámci zahraničného aktívneho cestovného ruchu z katalógov a ponukových listov SATURu, iných produktov a služieb podľa osobitnej ponuky SATURu. Provízny predajca sa zaviazal sprostredkovať predaj produktov svojim klientom výlučne za predajné ceny uvedené v katalógoch alebo ponukových listoch, prípadne iným spôsobom oznámených, za čo mu patrí provízia za podmienok uvedených v zmluve (čl. I zmluvy). Za sprostredkovanie predaja produktu patrí províznemu predajcovi provízia (čl. II. bod I zmluvy). ... Zmluva medzi SATURom a klientom sprostredkovanou províznym predajcom je uzavretá momentom podpísania záväznej objednávky príslušným zamestnancom SATURu a zaplatením zálohy, resp. plnej ceny objednaných služieb prevedením klientom zaplatených finančných prostriedkov na účet SATURu alebo zaplatením v hotovosti. Provízny predajca nie je splnomocnený na podpisovanie zmlúv v mene SATURu, pokiaľ mu nie je udelené výslovné písomné plnomocenstvo vo forme osobitného dokumentu (čl. III. bod 2.4,7 zmluvy). ...

Napriek skutočnosti, že zmluvu o obstaraní zájazdu uzavretú dňa 19. 2. 2013 (objednávka) medzi navrhovateľom a províznym predajcom na produkt ponúkaný (len) odporcom v mene odporcu odporca nepodpísal, odporca zodpovedá za následky vyvolané skutočnosťou, že navrhovateľ dňa 19.2.2013 na jej základe plnil a uhradil 100 % z ceny zájazdu rovnajúcich sa sume 3.947,- €, pretože celý zájazd zrušil, ktorá skutočnosť zostala všeobecne známa už v nasledujúci deň, t. j. 20. 2. 2013. Z tohto dôvodu už preto nemohlo dôjsť k potvrdeniu objednávky zo strany odporcu. Odporca ani len netvrdil, že by k zrušeniu zájazdu, k nepotvrdeniu objednávky, došlo zavinením navrhovateľa čo i len sčasti. Na tomto mieste je potrebné ešte zdôrazniť, že v neprospech odporcu vyznieva aj to, že si vyčerpávajúcim spôsobom nesplnil svoju povinnosť tvrdenia a následne dôkaznú povinnosť. Totiž v priebehu celého konania neuvádzal, kedy presne daný zájazd zrušil, kedy túto skutočnosť oznámil svojim províznym predajcom. Inak by totiž bolo potrebné posudzovať chovanie odporcu v prípade, ak by provízny predajca prijal cenu služby od navrhovateľa (až) po tom, čo províznemu predajcovi oznámil zrušenie zájazdu, o čo ale preukázateľne nejde v prejednávanej veci. Napokon odporca (minimálne na podporu svojho tvrdenia) neuvádzal ani to, ako sa vypořádaval s ostatnými záujemcami daného zájazdu po jeho zrušení.

Vzhľadom na všetko vyššie uvedené priamo odporca je povinný vrátiť navrhovateľovi sumu 3.947,- € spolu so sankciou za nesplnenie povinnosti riadne a včas, podľa zásad o bezdôvodnom obohatení (§ 451 a nasl. Občianskeho zákonníka). Totiž právny dôvod, pre ktorý navrhovateľ plnil, dodatočne odpadol (zrušením zájazdu zo strany odporcu pred jeho uskutočnením). ...

Odvolaací súd nedoručoval odporcovi vyjadrenie navrhovateľa k jeho odvolaniu proti rozsudku súdu prvého stupňa, pretože bolo len veľmi všeobecné a na skutočnostiach tam tvrdených odvolaací súd nezaložil svoje rozhodnutie; vyjadrenie navrhovateľa nemalo vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu. Aj prípadné vyjadrenie sa odporcu k danému vyjadreniu vedomosť o takomto vyjadrení, by nemalo vplyv na iné rozhodnutie odvolacieho súdu. V tomto smere potom ani nemožno dôvodiť, že týmto postupom súdu odporcovi bola odňatá možnosť konať pred súdom, žeby mu súd odňal ústavné právo na súdnu ochranu (porovnaj napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 1. 2015, sp. zn. 6 Cdo 273/2014). Postačí preto doručenie vyjadrenia navrhovateľa odporcovi spolu

s doručovaním predmetného rozsudku odvolacieho súdu súdom prvého stupňa (§ 225 O. s. p.).»

Pokiaľ teda ide o napadnutý spôsob a rozsah odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ako aj vzhľadom na dôvody, ktoré sťažovateľka uviedla vo svojej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a s čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu, ako to sťažovateľka tvrdila vo svojej sťažnosti. V napadnutom rozhodnutí krajský súd zohľadnil všetky jeho zákonné náležitosti a tieto pri jeho tvorbe aj prakticky aplikoval.

K zásadnej námietke sťažovateľky o nesprávnom právnom posúdení uplatneného nároku žalobcu vyplývajúceho z právneho vzťahu medzi objednávateľom zájazdu (žalobcom) a sťažovateľkou (žalovanou cestovnou kanceláriou) založenom zmluvou o zájazde uzatvorenou prostredníctvom provízneho predajcu je podľa názoru ústavného súdu určujúce, že v zmysle § 741a Občianskeho zákonníka zmluvou o obstaraní zájazdu sa obstarávateľ zaväzuje, že objednávateľovi obstará vopred ponúkanú kombináciu služieb cestovného ruchu (zájazd), a objednávateľ sa zaväzuje, že zaplatí dohodnutú cenu. Podľa § 741i Občianskeho zákonníka cestovná kancelária zodpovedá objednávateľovi za porušenie záväzkov vyplývajúcich z uzatvorenej zmluvy bez ohľadu na to, či tieto záväzky má splniť cestovná kancelária alebo iní dodávatelia služieb, ktoré sa poskytujú v rámci zájazdu. Podľa § 3 ods. 2 písm. d) zákona o zájazdoch cestovná kancelária v rámci živnostenského oprávnenia podľa odseku 1 ďalej sprostredkúva predaj zájazdov pre inú cestovnú kanceláriu; zmluva o zájazde sa v týchto prípadoch musí uzatvoriť v mene cestovnej kancelárie, pre ktorú sa zájazd sprostredkúva, a táto zodpovedá za plnenie zmluvy o zájazde. Z povahy veci, z vymedzenia obsahu zmluvy o obstaraní zájazdu podľa názoru ústavného súdu teda vyplýva, že vadné plnenie, resp. nesplnenie (neposkytnutie) dojednaných služieb zabezpečovaných aj iným subjektom (napr. na základe zmluvy o províznom predaji) je potrebné pričítať na ťarchu cestovnej kancelárii, na ktorú sa vzťahujú všetky povinnosti a obmedzenia. Zákonodarca týmto do zákona o zájazdoch premietol zodpovednostný princíp vyplývajúci z čl. 5 ods. 1 smernice Rady č. 90/314/EHS z 13. júna 1990 o balíku cestovných, dovolenkových a výletných služieb, ktorá bola

implementovaná do slovenského právneho poriadku zákonom o zájazdoch a Občianskym zákonníkom. V uvedenej súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že § 6 zákona o zájazdoch s odkazom na § 52 až 60 a § 741a až 741k Občianskeho zákonníka jednoznačne deklaruje zmluvu o zájazde za spotrebiteľskú zmluvu, ktorú nie je cestovná agentúra (províznym predajca) oprávnená uzatvoriť vo svojom mene, ale iba v mene cestovnej kancelárie (sťažovateľky), pre ktorú v danom prípade zájazd sprostredkovala, a to bez ohľadu na práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvného vzťahu založeného zmluvou o províznom predaji (ktoré ani nie sú objednávateľovi známe). Zmluvným partnerom spotrebiteľa (objednávateľa) je tak cestovná kancelária ako organizátor zájazdu, zodpovednostný vzťah preto existuje medzi cestovnou kanceláriou a objednávateľom. Poukazujúc na argumentáciu sťažovateľky ústavný súd dodáva, že nemožno opomenúť ani právnu úpravu zodpovednosti za škodu spôsobenú cestovnou kanceláriou, ktorá sa tejto zodpovednosti môže zbaviť len z dôvodov výslovne uvedených v § 741j Občianskeho zákonníka. V súdnom konaní nebola medzi účastníkmi sporná skutočnosť, že objednávateľom vybraný zájazd sa napriek jeho vyplateniu neuskutočnil na základe oznámenia provízneho predajcu o zrušení zájazdu. Ústavný súd preto konštatuje, že samotná skutočnosť, že nebol v danom prípade dodržaný zákonný postup – nedošlo k riadnemu odstúpeniu od zmluvy o obstaraní zájazdu v súlade s § 741g Občianskeho zákonníka, nemá vplyv na existenciu zodpovednosti sťažovateľky za škodu, ktorú objednávateľ (spotrebiteľ) svojím konaním nijako nezavinil.

Podľa názoru ústavného súdu od objednávateľa zájazdu (spotrebiteľa) nemožno spravodlivo požadovať, aby znášal právne následky vyplývajúce z právneho vzťahu medzi cestovnou kanceláriou a jej províznym predajcom, ktorého zmluvne poverila na sprostredkovanie zájazdov a ktorého dôveryhodnosť mala byť pri jeho výbere a následnom uzatvorení zmluvy o províznom predaji najdôležitejším kritériom.

Záver, ku ktorým krajský súd dospel, preto nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne) alebo zjavne neodôvodnené, pretože majú oporu v zákone a sú ústavne udržateľne právne zdôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožnila, nestačí na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti, resp. arbitrárnosti napadnutého rozsudku. Ústavný súd tiež podotýka, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru) nie je garancia, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Ústavný súd zároveň pripomína, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom (odvolacom) konaní nemusí reagovať na každú vznesenú námietku, ale iba na také, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, prípadne zostali sporné, resp. sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia preto neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, hoci z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (II. ÚS 76/07).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu nesignalizuje možnosť porušenia označených práv sťažovateľky, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu

Sťažovateľka namieta, že postupom, ako aj uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo jej dovolanie odmietnuté, boli porušené ňou označené práva, a to najmä z dôvodu, že namietané uznesenie najvyššieho súdu obsahuje nesprávne a arbitrárne závery najmä vo vzťahu k posúdeniu prekvapivosti a arbitrárnosti rozsudku krajského súdu, ako aj posúdeniu vadného procesného postupu krajského súdu pri nedoručení vyjadrenia žalobcu k odvolaniu sťažovateľky.

K argumentácii sťažovateľky o neodôvodnenosti, arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, v dôsledku ktorej jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol:

«Judikatúra najvyššieho súdu (viď R 111/1998) zastáva názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., ale (len) inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), ktorá tak nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania. Tento názor je plne opodstatnený aj v prejednáwanej veci a nie je dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Na obdobnom závere spočívajú aj ďalšie rozhodnutia

najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012, 3 Cdo 49/2013, 3 Cdo 276/2013, 3 Cdo 10/2014, 3 Cdo 55/2014 a 3 ECdo 28/2014).

... Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O. s. p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.“. Na doloženie aktuálnosti tohto právneho náhľadu na danú problematiku dovolací súd uvádza, že ústavný súd v uznesení z 27. marca 2014 sp. zn. IV. ÚS 1967/2014 zotrval „na opakovane vyslovenom závere (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012) o ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O. s. p.“. Obdobnú argumentáciu zvolil ústavný súd aj v uznesení zo 4. júna 2014 sp. zn. I. ÚS 287/2014, ktorým ako zjavne neopodstatnenú odmietol sťažnosť proti uzneseniu najvyššieho súdu z 23. januára 2014 sp. zn. 3 Cdo 139/2012. ...

Rozhodnutie najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997 bolo subjektom na to oprávneným zaradené na rokovanie osobitného orgánu najvyššieho súdu s rozhodovacou právomocou (občianskoprávneho kolégia), osobitnou procedúrou upravenou všeobecne záväzným právnym predpisom bolo týmto orgánom prerokované a uznesením, ktoré prijala nadpolovičná väčšina členov občianskoprávneho kolégia, bol schválený návrh na jeho uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky - v zákonom stanovenom osobitnom médiu so špeciálnym zameraním a účelom; publikované bolo pod R 111/1998. Uvedeným postupom plnil najvyšší súd zákonom stanovenú povinnosť dbať o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 16 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch). Táto povinnosť mu v súčasnosti vyplýva z ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O publikovaní predmetného rozhodnutia bolo rozhodnuté v rámci zákonom upraveného mechanizmu zabezpečujúceho koherentnosť judikatúry (IV. ÚS 60/2010).

Osobitný proces, výsledkom ktorého bolo publikovanie rozhodnutia najvyššieho súdu v zbierke ako R 111/1998, priznáva tomuto rozhodnutiu osobitný význam. Výklad najvyššieho súdu, ktorý v ňom podal, nie je síce právne (de iure) záväzný, fakticky (de facto) má ale vysokú vecnú autoritu. ...

O „prekonaní“ (relevantnom završení procesu odklonenia sa od názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí možno hovoriť iba vtedy, ak je toto „prekonanie“ výsledkom v zákone predpísaného postupu najvyššieho súdu (§ 21 ods. 3 písm. a/ a b/ a § 22 ods. 1 zákona č. 7S7/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Keďže právny názor najvyššieho súdu publikovaný pod R 111/1998 nebol dosiaľ vo vyššie uvedenom zmysle „prekonaný“, nebol ani v preskúmvanej veci daný dôvod pre jeho nezohľadnenie.

5.2. Senát najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje v preskúmvanej veci, sa riadi judikátom R 111/1998, preto by v zásade nemusel vysvetľovať, prečo tento judikát považuje za opodstatnený (platí totiž zásada, že len ten, kto volí odklon od judikatúry, musí náležite vysvetliť, prečo sa neriadi judikátom). Napriek tomu však - vzhľadom na argumentáciu dovolateľky - považuje za potrebné uviesť nasledovné:

5.3. I keď Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 ods. 1 O. s. p.) a právnou úpravou občianskeho súdneho konania dbá o to, aby rozhodnutie súdu bolo vecne správne a spravodlivé, predsa len nemôže zabezpečiť, že každé konanie bude v plnom rozsahu zodpovedať jeho ustanoveniam a že súdmi bude vždy rozhodnuté iba správne. Možnosť dosiahnutia nápravy nesprávností, ku ktorým môže v praxi dôjsť, vytvára Občiansky súdny poriadok systémom opravných prostriedkov (odvolanie, návrh na obnovu konania, dovolanie).

Niet pochýb, že nesprávnosťou meritórneho rozhodnutia súdu - finálneho produktu občianskeho súdneho konania je aj jeho nepreskúmateľnosť. Pokiaľ sa súd dopustí tejto nesprávnosti a svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodní, neodníma tým účastníkovi konania možnosť realizovať jeho procesné oprávnenia v zmysle „náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov“. Účastník odvolacieho konania má v prípade, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné alebo arbitrárne, zachované procesné

oprávnenie poukazovať na tieto nedostatky rozhodnutia a domáhať sa nápravy; účastník konania môže za podmienok stanovených v zákone podať dovolanie (§ 240 ods. 1 O. s. p.). Občiansky súdny poriadok nebráni účastníkovi konania v dovolaní namietat' všetky nesprávnosti postupu, rozhodovania a rozhodnutia odvolacieho súdu; ničím neobmedzuje jeho možnosť argumentovať aj tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je náležité odôvodnené, dôvody rozhodnutia nie sú dostatočne vysvetlené alebo sú vyjadrené nezrozumiteľne, prípadne sú neúplné, nepresvedčivé, arbitrárne alebo nepodložené priebehom a výsledkami konania - účastník konania môže teda v dovolaní namietat', že nim napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné. Na druhej strane ale Občiansky súdny poriadok právnou úpravou dovolania a dovolacieho konania nezaručuje, že každé podané dovolanie bude vždy prípustné, že dovolací súd sa bude vždy zaoberať aj vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia a že dovolateľ bude v konaní pred najvyšším súdom úspešný. V dovolacom konaní totiž takáto argumentácia dovolateľa (že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné) naráža na Občianskym súdnym poriadkom stanovené obmedzenia práva na súdnu ochranu, ktoré vyplývajú z právnej úpravy prípustnosti dovolania.

5.4. Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 238 vymenúva znaky tých rozsudkov odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie procesné prípustné. Z právnej úpravy obsiahnutej v danom ustanovení je zrejmé, že zákonodarca v nej - zohľadňujúc mimoriadny charakter dovolania a možné dôsledky zrušenia rozhodnutia dovolacím súdom - vyjadril na jednej strane vôľu, aby určité rozsudky (výnimočne) napriek tomu, že už nadobudli právoplatnosť, mohli byť predmetom preskúmania v dovolacom konaní (viď napríklad § 238 ods. 1 až 3 O. s. p.). Na druhej strane tým ale bez akýchkoľvek pochybností zároveň vyjadril tiež vôľu, aby iné rozsudky (než sú ním výslovne uvedené) nemohli byť v zmysle § 238 O. s. p. predmetom preskúmania v dovolacom konaní.

Vzhľadom na to, že dovolanie odporkyne smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, treba osobitne poukázať na to, že z možnosti dovolacieho prieskumu vylučuje § 238 ods. 3 O. s. p. bezvýnimočne každý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky uvedené v tomto ustanovení. Keďže zákonodarca vyjadril dostatočne zreteľne vôľu, aby ani riadne odôvodnený a dostatočne preskúmateľný potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu neuvedený v § 238 ods. 3 O. s. p. nebolo možné podrobiť dovolaciemu prieskumu (i keby spočíval na úplne nesprávnej aplikácii alebo interpretácii

zákona), bolo by nelogické a v rozpore s výnimočnou povahou dovolania, pokiaľ by právnou úpravou obsiahnutou v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. vyjadril zároveň vôľu zabezpečiť účastníkovi konania možnosť dovolacieho prieskumu v prípade takého potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu neuvedeného v § 238 ods. 3 O. s. p., ktorý možno (azda aj) spočíva na správnych záveroch, o ich správnosti sa ale nedá celkom presvedčiť a v dovolacom konaní ju nemožno úplne preveriť, lebo odvolací súd svoje závery v odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku nevyjadril spôsobom dostatočne jasným, určitým alebo relevantnú problematiku v celom rozsahu vyčerpávajúcim.

5.5. Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. ...

5.6. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok jednak objektívnymi znakmi rozsudku (§ 238 O. s. p.) alebo uznesenia (§ 239 O. s. p.) odvolacieho súdu, jednak objektívnym zadefinovaním najzávažnejších procesných väd konania súdov nižších, stupňov (§ 237 ods. 1 O. s. p.). Účelom takéhoto objektívneho vymedzenia je bezpochyby zvýšiť predvídateľnosť súdneho rozhodovania a vylúčiť alebo aspoň minimalizovať subjektívny prvok pri posudzovaní prípustnosti dovolania.

Záver dovolacieho súdu, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je (ne)preskúmateľné, závisí vždy nielen od toho, či a ako je toto rozhodnutie odôvodnené súdom, ktorý ho vydal, ale aj od toho, aké všeobecné predstavy o riadnom odôvodnení rozhodnutia má odvolací súd a ako sa tieto jeho predstavy stotožňujú s individuálnym odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V praxi sa pri tom môže zo strany dovolacieho súdu vyskytnúť rozpätie od prehnanej prísnosti (rigoróznosti) cez náležitý prístup až k neopodstatnenej zhovievavosti (benevolencii).

Podľa právneho názoru senátu dovolacieho súdu, ktorý posudzuje prípustnosť odporkyňou podaného dovolania, nemohlo byť zámerom zákonodarcu, aby nesenie tak zásadnej otázky, ktorá je z hľadiska rešpektovania princípu právnej istoty osobitne významná (otázky, či dovolanie podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. prípustné je alebo nie je), bolo determinované tým, s akým stupňom prísnosti odvolací súd pristupuje k posúdeniu, či odôvodnenie napadnutého rozhodnutia dostatočne jasne, zrozumiteľne, vyčerpávajúco a presvedčivo vysvetľuje skutkovú a právnu podstatu veci.

5.7. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že ak aj prípadne napadnutý rozsudok nie je dostatočne odôvodnený (poznámka dovolacieho súdu: najvyšší súd neskúmal, či napadnutý rozsudok je alebo nie je preskúmateľný), nezakladá to procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.»

K námietke o prekvapivosti rozsudku krajského súdu najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho uznesenia uviedol:

„Dovolací súd uvedenú námietku nepovažuje za dôvodnú. Súd prvého stupňa vyhovel návrhu s odôvodnením, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané bezdôvodné obohatenie sa, za ktoré nesie zodpovednosť odporkyňa (pasívne vecne legitimovaný subjekt). Z dovolaním napadnutého rozsudku vyplýva, že k tomu istému záveru dospel aj odvolací súd. Zo skutočnosti, že zájazd bol zrušený, vychádzali súdy oboch stupňov. Rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo preto z pohľadu výsledkov prvostupňového konania ani nečakané, ani nepredvídateľné. Pokiaľ odvolací súd nad rámec prvostupňového rozhodnutia doplnil dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k záveru o opodstatnenosti návrhu na začatie konania, nemožno to považovať za odňatie možnosti dovolateľky konať pred súdom. K rovnakému záveru už dospela aj judikatúra (viď R 56/2012), v zmysle ktorej ak sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvostupňového rozhodnutia a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu prvostupňového konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je prekvapivé a takýto postup odvolacieho súdu neodníma účastníkovi možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

Len ako poznámku k vyššie uvedenému dovolací súd uvádza, že ak k zrušeniu zájazdu v skutočnosti - ako tvrdí odporkyňa - nedošlo, išlo by o prípad založenia rozhodnutia na nesprávnych skutkových zisteniach a z toho vychádzajúcich právnych záveroch. Nesprávnosť skutkových a právnych záverov ale nie je vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a prípustnosť dovolania nezakladá (k tomu viď bližšie 7. a 10.)“

K námietke o rozhodnutí odvolacieho súdu založenom na nesprávnych skutkových záveroch najvyšší súd konštatoval:

„7. Pokiaľ odporkyňa namieta, že postup súdu v procese zisťovania skutkových podkladov pre rozhodnutie nebol správny, dovolací súd uvádza, že v prípade neúplnosti

alebo nesprávnosti skutkových zistení a skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (obdobne tiež R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000; vid' tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012). Ak k tejto nesprávnosti v niektorom súdnom konaní dôjde, nezakladá procesnú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

Neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení môže prípadne viesť k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.); vada takej povahy ale prípustnosť dovolania nezakladá.

Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (vid' § 120 ods. 1 O. s. p.), a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky účastníkom navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O. s. p., lebo týmto postupom súd neodňal účastníkovi možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999).

Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (vid' tiež napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

Ak súd v procese dokazovania nevykoná dokazovanie určitým dôkazným prostriedkom spôsobom, ktorý predpisuje zákon, dochádza k tzv. inej (v § 237 ods. 1 O. s. p. neuvedenej) vade. Takáto vada je síce relevantným dovolacím dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), prípustnosť dovolania ale nezakladá (porovnaj napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 260/2009).“

K argumentom sťažovateľky o procesnom pochybení spočívajúcom v nedoručení vyjadrenia žalobcu k odvolaniu sťažovateľky najvyšší súd zaujal toto stanovisko:

„Zo spisu vyplýva, že k odvolaniu odporkyne (č. l. 68 spisu) sa vyjadril navrhovateľ (č. l. 80 spisu). Jeho vyjadrenie bolo zaslané odvolaciemu súdu, nie však odporkyni. Je pravdou, že odvolací súd vo veci samej rozhodol bez toho, aby odporkyni bolo toto vyjadrenie doručené.

9.1. K dôsledkom procesného postupu súdu, v rámci ktorého nebolo odvolateľovi doručené vyjadrenie opačnej procesnej strany k jeho odvolaniu, senát najvyššieho súdu, ktorý koná a rozhoduje v preskúmvanej veci, zaujal v minulosti svoje právne závery vo viacerých rozhodnutiach vydaných do 13. januára 2015 (viď napríklad sp. zn. 3 Cdo 24/2011, 3 Cdo 23/2011, 3 Cdo 129/2011, 3 Cdo 257/2012, 3 Cdo 258/2012), v ktorých opakovane konštatoval, že ak nejde o prípad uvedený v § 209 ods. 1 druhej vete O. s. p., doručí súd prvého stupňa odvolanie ostatným účastníkom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov na vyjadrenie k odvolaniu; iná povinnosť mu z týchto ustanovení nevyplýva. Z Občianskeho súdneho poriadku teda nevyplýva povinnosť odvolacieho súdu predložiť druhému účastníkovi konania spätne na zaujatie stanoviska vyjadrenie druhého účastníka konania k opravnému prostriedku. Súd nie je povinný donekonečna udržiavať stav konfrontácie medzi podaniami účastníkov konania – je iba na jeho posúdení, kde je rozumná hranica takúto konfrontáciu ukončiť (III. ÚS 144/2012, III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ má odvolací súd k dispozícii potrebné argumenty, ako aj pri dodržaní dikcie ustanovenia § 209a O. s. p. pristúpi k rozhodnutiu vo veci samej (viď tiež III. ÚS 72/09, IV. ÚS 462/2010, IV. ÚS 19/2012, III. ÚS 296/2011.). Odňatie možnosti pred súdom konať nezakladá teda sama skutočnosť, že odvolateľovi nebolo predložené vyjadrenie druhej procesnej strany k jeho odvolaniu. Obdobné právne závery boli vyslovené aj v ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu (viď napríklad sp. zn. 5 Cdo 40/2012 a 1 Cdo 17/2011). Iný pohľad na realizáciu práva účastníka oboznámiť sa s vyjadrením procesnej protistrany by mohol v praxi znamenať neustály (neprestajne sa opakujúci a nikdy nekončiaci) proces vyjadrovania sa jedného účastníka konania k vyjadreniu druhého účastníka konania; takýto pohľad by mohol mať až znaky prílišného právneho formalizmu, odporujúceho materiálnemu chápaniu princípu právneho štátu.

9.2. ESELP vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančínková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti zaujať stanovisko k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel

ESLP k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručeného článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

9.3. Z uvedeného rozsudku ESLP vyplýva, že pri úvahe, či nedoručením vyjadrenia protistrany k odvolaniu bola alebo nebola odvolateľovi odňatá možnosť pred súdom konať, treba mať na zreteli podstatu a obsah vyjadrenia k odvolaniu. Predmetné rozhodnutie ESLP totiž za zásah do práva na spravodlivé konanie (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) považuje iba nedoručenie takého vyjadrenia protistrany, ktoré bolo formulované ako skutková a právna argumentácia.

Pre posúdenie komplexu otázok týkajúcich sa prípustnosti dovolania odporkyne má preto bezpochyby kľúčový význam otázka, či vyjadrenie navrhovateľa k jej odvolaniu (č. l. 80 spisu), bolo formulované ako právna a skutková argumentácia.

Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu odporkyne uviedol, že: a/ odvolaním napadnutý rozsudok je zákonný, správny a spravodlivý, b/ odvolacie tvrdenia odporkyne majú len predĺžiť spor, c/ trvá na podanom návrhu a pridržiava sa svojich skorších podaní a prednesov, d/ navrhuje napadnutý rozsudok potvrdiť. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nemožno takéto vyjadrenie k odvolaniu považovať za skutkovú a právnu argumentáciu. Navrhovateľ tu nepodáva svoj obraz o relevantnom skutkovom dejí, nespomína žiadne konkrétne skutkové okolnosti a z hľadiska obsahového sa vôbec nezaobrá jednotlivými skutkovými zisteniami sudov. Podobne ani ničím právne neargumentuje, nepodáva výklad právnej úpravy, nedotýka sa konkrétnych právnych úvah alebo záverov súdov. Jeho vyjadrenie vyznieva iba ako všeobecná charakteristika priebehu a výsledku konania na prvom stupni, ktorú bez akejkoľvek skutkovej a právnej konkretizácie podáva účastník konania spokojný s rozhodnutím prvostupňového súdu.

9.4. Vzhľadom na to, že vyjadrenie navrhovateľa k odvolaniu odporkyne nebolo v danom prípade formulované ako skutková a právna argumentácia, nemal za následok procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. procesný postup odvolacieho súdu, ktorý rozhodol bez toho, aby toto vyjadrenie bolo doručené odporkyni.“

Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného konštatuje, že najvyšší súd postupoval v súlade s procesnoprávnymi predpismi, keď odmietol dovolanie podané sťažovateľkou ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, po skonštatovaní neexistencie dovolacích dôvodov v zmysle § 237 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) s osobitným zameraním sa na tvrdenie, že konanie sťažovateľky je postihnuté vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku. Uznesenie najvyššieho súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov a nejde o arbitrárne rozhodnutie nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

V súvislosti s námietkou sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa námietkami sťažovateľky náležite zaoberal a jeho právne závery, ku ktorým dospel, sú odôvodnené vyčerpávajúcim spôsobom.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že jej nebolo doručené vyjadrenie protistrany k jej odvolaniu proti rozsudku okresného súdu, ústavný súd dodáva, že v okolnostiach danej veci absencia stanoviska sťažovateľky k vyjadreniu žalobcu k jej odvolaniu bola právne

irelevantná, pretože krajský súd, ktorý rozhodoval o opravnom prostriedku, nezaložil svoje rozhodnutie na tomto vyjadrení, ktoré malo všeobecný charakter. Absencia stanoviska sťažovateľky k vyjadreniu k opravnému prostriedku, v ktorom uviedla, že *„odvolaním napadnutý rozsudok je zákonný, správny a spravodlivý... odvolacie tvrdenia odporkyne majú len predĺžiť spor... trvá na podanom návrhu a pridržiava sa svojich skorších podaní a prednesov... navrhuje napadnutý rozsudok potvrdiť“*, nemala žiadny vplyv na rozhodnutie krajského súdu o opravnom prostriedku v neprospech sťažovateľky, ktorá na tento nedostatok upozornila.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu neobsahuje nedostatky ústavnoprávnej intenzity, na základe ktorých by mohol vysloviť porušenie sťažovateľkou označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

Keďže ústavný súd nezistil porušenie označených práv sťažovateľky, nerozhodol o ďalších jej návrhoch z dôvodu, že tieto sa viažu na vyslovenie porušenia základných práv a slobôd a úspech v konaní pred ústavným súdom.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2016